

Krónika

IN MEMORIAM

Torontóban elhunyt Sinkó István (1924–2007) vajdasági magyar színész. Pályáját a szabadkai Népszínházban kezdte, Topolyán folytatta 1950-től, majd 1959-től az Újvidéki Rádiószínház társulatának tagja. Jelentősebb szerepei: Hamlet, Manders tiszteletes (Kísértetek), Križovec (Agónia).

Október 12-én Szabadkán nyolcvanegy éves korában elhunyt Szilágyi Gábor festőművész. Az újvidéki Tanárképző Főiskolán szerzett diplomát, 1962-ben a szabadkai Képzőművészeti Találkozó egyik alapítója, majd igazgatója. Negyvenkét önálló kiállítást rendezett, és több mint háromszáz kollektív tárlaton szerepelt.

DÍJAK

DÉRY TIBOR-DÍJ BÁNYAI JÁNOSNAK – A vajdasági és egyetemes magyar irodalom művelőjeként, az Újvidéki Egyetem tanáráként, kritikák és recenziók szerzőjeként, az irodalmi élet szervezőjeként Bányai János Déry Tibor-díjban részesült.

DÍJ ORCSIK ROLANDNAK – A Sinkó Ervin Irodalmi Díj bírálóbizottsága, Bence Erika, Utasi Csilla és Virág Gábor, az idei Sinkó-díjat egyhangúlag Orcsik Rolandnak ítélte oda a magyarországi és vajdasági folyóiratokban közölt verseiért és a vajdasági magyar irodalmat vizsgáló tanulmányaiért.

DÍJ KALMÁR FERENCNEK – Október 16-án Szabadkán adták át Kalmár Ferenc szabadkai szobrászművésznek a jagodinai művésztelep díját.

RENDEZVÉNYEK

MÓRA FERENCRE EMLÉKEZTEK – Szeptember 22-én Csókán Móra Ferencre, a nagy magyar íróra emlékeztek, aki 1907-ben, kerekén egy évszázaddal ezelőtt kezdte meg a Csóka és Zenta között elterülő Kremenják vagy Tűzkőhalom régészeti lelőhely feltárását.

ZOMBORI TALÁLKOZÁSOK – Szeptember 25-én Zomborban a Berta Ferenc Zsebszínházban a DNS című folyóirat szerkesztői mutatkoztak be.

RÉGIÓ – FÚZIÓ – VÍZIÓ – Szeptember 28-án Újvidéken összehasonlító irodalomtudományi tanácskozást tartottak Régió – Fúzió – Vízió címmel.

CSÉPE-EMLÉKNAP – Szeptember 28-án rendezték meg a Csépe-emléknap ünnepségét Kishegyesen. Koszorút helyeztek el a Csépe Imre Könyvtár emléktábláján, megtartották az emlékbizottság ünnepi ülését, melynek keretében elhangzott Györe Géza előadása.

*

Interjú Györe Gézával,
a Pannon Egyetem
Bölcsészettudományi Karának ügyvivő
szakértő könyvtárvezetőjével

– A Csépe-napon a beszédek, méltatások mellett rendszerint elhangzik egy tudományos jellegű kiselőadás is. A szervezők idén a Topolyáról elszármazott, Veszprémben dolgozó Györe Gézát kérték fel arra, hogy beszéljen a hallgatóságnak a személyi bibliográfiákra vonatkozó munkájáról. Valljuk be, ez nem éppen egy olyan szakág, amellyel sokan foglalkoznak...

– Tulajdonképpen még az itthoni könyvtárosi munkámra kell visszatekintnem, ugyanis tizenkét évig itt dolgoztam a topolyai Népkönyvtár vezetőjeként. Abban az időszakban készítettem el az első komolyabb személyi bibliográfiámat, a Fehér Ferencről összeállított bibliográfiát, amely 1991-ben jelent meg, s akkor döbbsentem rá, mekkora kihívás, milyen nehéz műfaj a bibliográfiákon belül is a személyi bibliográfia készítése. Mert általában egy szerző munkássága sokféle ágazik, sok mindennel foglalkozik, s mindennek begyűjtése sokszor nagyon komoly akadályokba ütközik. Nem elég az, hogy a megjelent bibliográfiákat átlapozom, s ennek alapján valamiféle jegyzéket készítek, hanem például – szerencsés esetben – ha olyan személyről készítjük a bibliográfiát, aki még él, akkor szükséges a személyes kontaktus megteremtése, őt magát, vélekedését megismerni saját munkásságáról. Nem azért, hogy esetleg az általa már nem vállalt, vagy úgymond megtagadott művek ne kerüljenek be a személyi bibliográfiába, hanem hogy milyen fejlődési szakaszokon haladt át. Nagyon mélyen meg kell ismerni azt az életművet, amit feldolgozni szeretnénk ahhoz, hogy az valóban sikeres munka legyen. Amint az előadásomban említettem, egy személyi bibliográfia készítését abba lehet hagyni, de sohasem lehet befejezni. Természetesen ez nem olyan műfaj, amelyből tíz kiadás fog megjelenni, nyilvánvalóan jó, ha egy második kiadást sikerül megcsinálni.

– *Hiszen mindig születhetnek egy alkotó szerzőtől újabb munkák, illetve a szerzőhöz kapcsolódó írások.*

– Igen, a vonatkozó irodalom mindig növekszik. Mondok erre egy példát: a Pázmány Péter egyetemen két doktorandus kutatásai során sorról sorra, műről műre átnézte a hetvenes évek elején megjelent Pázmány-bibliográfiát, s nemrég készítették el az újat. Körülbelül kétszer annyi tétel született: mire befejezték a munkát, a korábbi 300 helyett 600 tétel került az új személyi bibliográfiába. Mélyre le tudtak ásni, s olyan apróbb dolgok is előkerültek, amelyekről az irodalmi közvéleménynek eddig nem is volt tudomása.

– *Ez azt jelenti, hogy a több mint huszonöt évvel ezelőtt megjelent Fehér Ferenc-bibliográfia is bővíthető lehetne.*

– Természetesen. Itt elmondanám, kicsit ki is esett a köztudatból, legalábbis a Délvidéken. Ezt azért mondom így, mert például egy szlovákiai honlapon szerepel a szakbibliográfiák sorában. Az interneten tehát elérhető. Biztos, hogy teljesen újra is lehetne készíteni, teljesen más szempontok alapján. S ha ma készíteném, részben más-ként is kellene hozzányúlnom. Nemcsak az én szakmai tudásom és tapasztalatom növekedése miatt, hanem a megváltozott történelmi-politikai viszonyok miatt is. Van egy olyan fejezet benne, hogy *Jugoszláviában élő népek és nemzetek nyelvére lefordított művek*, s ez akkor, 1991-ben még teljesen természetes volt. Mostanra változott a helyzet. Tehát mindig a társadalmi milióbe behelyezve kell gondolkodni, s nem pedig úgy, ahogy sokan képzelik, hogy a könyvtárosság és a bibliográfia valahogy kiemelkedik a társadalomból. Ez egyáltalán nem igaz.

– *Az emberek egyszerűen beszorítják a falak közé a könyvtárat.*

– Ezt mindennapi munkámban tapasztalom. A könyvtárnak a jövőben a társadalom sokkal szervezesebb részévé kell válnia, sokkal inkább mint ma. A jegyzékeknek, bibliográfiáknak mint a tudomány, s ezen keresztül a társadalom részeinek sokkal nagyobb szerepet kellene betölteniük, sokkal több bibliográfiának kellene elkészülnie. Itt nemcsak a szépírókra gondolok, hanem manapság beszélhetnénk akár politikusok bibliográfiájáról is. S vallom, hogy csak a kézbe vett, megismert könyvet, kéziratot, írást érdemes leírni, nemcsak a bibliográfus szellemi épülése érdekében, hanem a mű nívója érdekében is. Egy az, hogy a szekunder irodalomban rengeteg hiba van, valamikor igen fontos dolgok elsiklanak, elmaradnak. Másrészt egy mű szellemiségét csak úgy lehet megérinteni, ha kézbe fogom azt a művet, s itt nem valami transzcendentális dologra gondolok, hanem egy számomra is gyakran megmagyarázhatatlan érzésre. Amikor a Zsolnay-bibliográfiát készítettem, szerencsés helyzetben voltam, mert már hét éve dolgoztam az intézményben,

tehát aránylag jól ismertem, át tudtam érezni a 70-es és 80-as évek hangulatát, a rendszerváltás időszakát, a támadásokat, s ez sokkal többet nyújt, mint amit a bibliográfiáról sokan képzelnek: néhány cikk és kész.

– *A bibliográfiának mennyit változott a módszertana első munkái óta?*

– Módszertanilag nem igazán változott, csak technikailag. Azt gondoltuk, hogy a számítógépes feldolgozási rendszer minőségi javulást hoz. Az egyik oldalról viszont romlás következett be. Tény, hogy gyorsabb lett a munka. Én annak idején a Fehér Ferenc-bibliográfiát hatszor gépeltem át, míg nyomdába került. A Zsolnay-féle is nagy munka volt, de a tördelésig én készíthettem elő. Ilyen szempontból pozitív a változás. Másrészt, sarkítva a kérdést, sokan az internetről valamit letöltve azt képzelik, tudnak bibliográfiát készíteni. A felsőoktatásba lépőket viszont mindig meg kell tanítani címleírásra, a fiatalok pedig nem értik, hogy miért fontos ez. Pedig egy írásmű nem teljes, ha nem pontosak benne a címleírások.

– *Említette, hogy sokkal több bibliográfiára lenne szükség.*

– Én magam szerencsés helyzetben vagyok, mert olyan intézményben dolgozom, amelynek alapítója maga is könyvtáros volt, de egyébként ahogy látom, a szakmában nem rózsás a helyzet. Kevés az olyan szakember, aki bibliográfia-írással foglalkozik. A rendszerben való gondolkodás háttérbe szorult. A tudományos munka iránt maximális az érdektelenség. Ha egy-két generáció után kihalnak a régi mesterek, s most minden hivatásra gondolok, nem biztos, hogy lesz utánpótlás a különböző szakmákban. Az ország nem áldoz a szürkeállomány fejlesztésére.

(A beszélgetést az Újvidéki Rádió számára Miklós Csongor készítette.)

*

CS. SIMON ISTVÁNRA EMLÉKEZTEK – Szeptember 29-én Csókán a Cs. Simon István Baráti Társaság és a Rákóczi Szövetség észak-bánáti tagozatának szervezésében emléktáblát lepleztek le az áprilisban 65. életévében elhunyt Simon István tiszteletére.

SZÉTLÖVÉSZETI MÚZEUM – Október 7-én Bácsféketehegyen bemutatták a Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete versmondói a Szétlövészeti Múzeum verstárlatukat.

III. BARANGOLÓ VERS- ÉS MESEMONDÓ SZEMLE – Október 7-én Budiszaván megtartották déli szörványvidékünk Barangoló elnevezésű, hagyományos anyanyelvűvel szemléjét.

SZARVAS GÁBOR NYELVMŰVELŐ NAPOK – Október 11-e és 13-a között tartották meg Adán a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokat. Az idei rendezvény témája A magyar nyelv és kultúra a világhálón volt.

SZENTELEKY-NAPOK – Október 13-án tartották meg Szivácon a Szenteleky-napokat. (A rendezvényről készült összeállítás számunkban olvasható.)

CS. SIMON ISTVÁNRA EMLÉKEZTEK – Október 20-án Zentán a Térzene Társaság Élő Antológia elnevezésű rendezvényén a résztvevők Cs. Simon István emlékének is adóztak.

JUHÁSZ ERZSÉBET-EMLÉKNAP – Október 19-én Topolyán megkoszorúzták Juhász Erzsébet sírját, majd utána a Juhász Erzsébet-emléknap tiszteletére megnyitották Zsáki István kiállítását az Esti főljegyzések címet viselő emlékműsor keretében.

TÓTH BÉLA-EMLÉKEST – Október 20-án Muzslyán a Sziveri János Művészeti Színpad, valamint a Sikoly irodalmi és művészeti folyóirat szerkesztősege emlékestet rendezett a tavaly elhunyt Tóth Béla költő és képzőművész tiszteletére.

NYÁRFOGYATKOZÁS ZENTÁN – Október 20-án Zentán megtartották a Térzene Irodalmi és Művészeti Társaság Nyárfogyatkozás című irodalmi matinéjét.

KÖNYVBEMUTATÓK

Szeptember 18-án mutatták be Szabadkán a Káich Katalin által összeállított Bambach Róbert színháza című könyvet.

Szeptember 21-én Óbecsén bemutatták Balázs-Arth Valéria Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon című könyvét.

Szeptember 21-én Újvidéken bemutatták Bozóki Antal Magyarok a Vajdaságban című kötetét.

Szeptember 22-én Csókán bemutatták Cs. Simon István Udvaros az enyészetben címet viselő posztumusz kötetét.

Szeptember 27-én Szabadkán bemutatták Lovas Ildikó Spanyol menyasszony című regényét.

Október 10-én Kishegyesen bemutatásra került Burány Béla délvidéki erotikus és obszcén népmeséket tartalmazó, Mé piros a gólya csőre? című könyve.

Október 11-én Újvidéken bemutatták Jódal Rózsa Figyellek, világ! című könyvét.

Október 19-én Palánkán bemutatták Eisenhut Ferenc (1857–1903) palánkai születésű festőművész életéről és munkásságáról szóló könyvet, melynek szerzője Marija Marić Jerinić.

Október 19-én Magyarakanizsán bemutatták Balázs-Arth Valéria Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon című könyvét.

MEGJELENT

Kovačev Ninkov Olga: Eisenhut Ferenc élete és művészete; Život i delo Franca Ajzenhuta; Kunst und Leben von Franz Eisenhut – Városi Múzeum, Szabadka, 2007

Bori Imre: A jugoszláviai magyar irodalom története – Forum Könyvkiadó, Újvidék, 2007

Jódal Rózsa: Figyellek, világ! – Forum Könyvkiadó, Újvidék, 2007

Az emlékezés elevensége. Kosztolányi Dezső Napok a szülőföldön – Városi Könyvtár, Szabadka, 2007

István Brašnji: Zgasle vatre – Városi Könyvtár, Újvidék, 2007

Verebes Ernő: Árnyak a tetőtérben – zEtna, Zenta, 2007

Bozóki Antal: Magyarok a Vajdaságban – Árgus, Újvidék, 2007

SZÍNHÁZ

VAJDASÁGI MAGYAR DRÁMAÍRÓ VERSENY – Szeptember 20–21-én rendezték meg Újvidéken a Vajdasági Magyar Drámaíró Versenyt. A Kézimunka szakkör teadélutánja címmel drámát írt B. Foky István, Gedei Viktória és Gyarmati Kata.

BEMUTATÓ A KOSZTOLÁNYI DEZSŐ SZÍNHÁZBAN – Október 13-án mutatták be Szabadkán a Kosztolányi Dezső Színházban az Urbi et orbi című előadást. Rendező: Urbán András. Szereplők: Béres Márta, Erdély Andrea, Mikes Imre Elek és Mészáros Árpád.

BEMUTATÓ A GYERMEKSZÍNHÁZBAN – Október 13-án a szabadkai Gyermekszínházban bemutatták Erich Kästner Emberke című művét. Rendező: Kis Rita. Szereplők: Budanov Márta, Gál Elvira, Szloboda Tibor és Greguss Zalán. Zene: Bakos Árpád.

KIÁLLÍTÁS

Október 5-én Újvidéken megnyitották Eisenhut Ferenc 50 műből álló kiállítását.

Október 12-én nyitották meg Topolyán Meleghy A. Béla Szögek a művészetben című kiállítását.

FILM

A VAJDASÁGI MAGYAR MOZGÓKÉP NAPJA – Október 12-én és 13-án megünnepezték a vajdasági magyar mozgóképnapi Zentán, Szabadkán és Zomborban.

NOVÁK Anikó összeállítása